

**INFORMATIEBOEKJE
STICHTING KNUFFELKUIKEN**

RCOM-10

Inhoud

Inleiding.....	4
Praktische informatie	5
Instellen machine.....	6
De plaatsing van een broedmachine.....	8
Wanneer kan ik mijn broedeieren inleggen.....	9
Luchtvochtigheid.....	10
Broedmachine schema.....	11
Schouwen.....	12
Hiep hiep hoera de eieren komen uit!.....	13
Complicaties	14
Teflon vergiftiging bij kuikens.....	15
Optillen van de kuikens.....	18
Eet, drink en verschoon schema.....	21
Wat mogen kippen en kuikens niet eten.....	23
Handige informatie.....	24
Kuikens uit het ei.....	25
Vies kontje:	26
Wankelig kuiken/ spreidpootjes	27
De kuikens naar buiten.....	28
De kippen houden.....	29
Inleveren materialen.....	30
De ervaring	32

Let op:

De download vanaf de website is voor jullie zelf en daar mogen jullie inschrijven.

De gebundelde versie die jullie meegeleverd krijgen is de inkijk versie.

Het schrijven in de inkijk versie is daarom niet toegestaan.

Kosten voor overname van deze bundel is 15 euro.

Inleiding

Wat super leuk dat jullie je hebben aangemeld voor het knuffelkuiken project!

Komende weken gaan jullie alles leren over het kip en het ei. De eerste vraag zal ik hier voor uw beantwoorden: Wat was er eerder het kip of het ei?

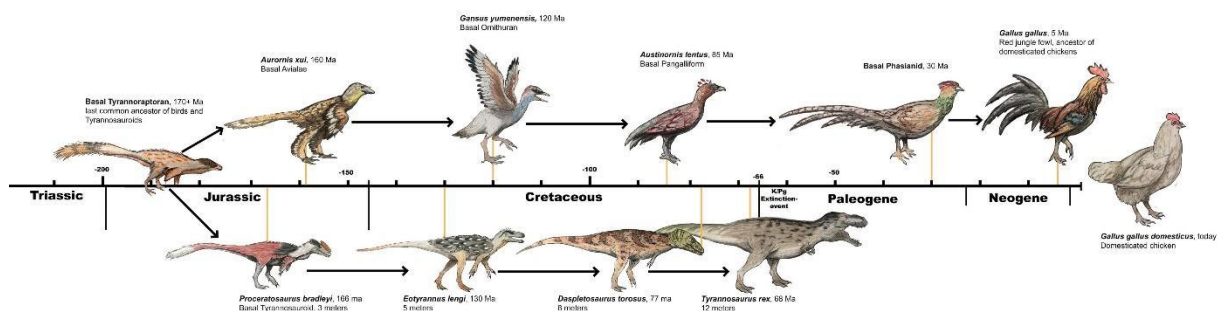
Antwoord: De kip was eerst! Voor de vorming van een eierschaal is namelijk een bepaalde proteïne onmisbaar. En die proteïne, ovocledidin-17 genaamd, komt alleen voor in de eierstokken van een kip. Om een lang verhaal kort te maken: geen ei zonder kip, dus de kip was eerst.

Maar toch ook geen kip zonder ei, zou je zeggen? Ook daar dachten de Britse geleerden over na. Naast heel veel andere mogelijkheden, bestonden er al langer theorieën dat de voorlopers van de kippen zijn geëvolueerd tot dieren die harde eieren konden leggen.

Opgelost!

Die mogelijkheid blijft gewoon overeind, terwijl er een streep kan door de mogelijkheid dat de eerste kip uit een ei is gekropen. Het vraagstuk waar kleuterklassen, oude Grieken en filosofen al eeuwen hun hoofd over braken, is opgelost.

Maar waar komen kippen dan vandaan? De kip staat genetisch gezien dicht bij de dinosaurius dan andere vogels, zo blijkt uit nieuw wetenschappelijk onderzoek uit 2019. Kippen hebben relatief weinig genetische veranderingen ondergaan sinds ze zich afsplitsten van gevederde dinosaurussen. Dus je zou kunnen zeggen dat jullie dino's gaan uitbroeden. Het patroon van chromosomen in hun DNA is van alle vogels het meest vergelijkbaar met dat van vliegende dinosaurussen. Tot zover dit weetje....

Praktische informatie

Praktische informatie over dit project:

Hoe lang duurt het voordat de eieren uitkomen: 21 dagen

Hoe lang mogen jullie de kuikens maximaal houden: 56 dagen

Totale project duur: 77 dagen

U kunt natuurlijk altijd de kuikens eerder terug brengen wanneer jullie de zorg niet meer kunnen garanderen of wanneer het onrust geeft bij u op de instelling.

Informatie kunt u vinden op de website onder het kopje nuttige links en veel gestelde vragen bij vraag en antwoord.

Heeft u een andere vraag? Stel deze dan via de whatsapp.

Algemene vragen mag u stellen in de groepswhatsapp waar u aan bent toegevoegd.

Persoonlijke vragen mogen naar **Boer Thijs**

Whatsapp nummer: 0654 965 962

Instellen machine

Stap 1:

Controleer of de machine helemaal schoon is. Is deze niet schoon onze excuses. We proberen alle machines schoon aan u te leveren. Maar af en toe gebeurt het dat er een machine vergeten is.

Hoe maakt u de machine schoon? Ga naar www.knuffelkuiken.nl

Klik op nuttige links, hier ziet u een filmpje staan met de link tekst Rcom 10 schoonmaken.

Ervan uitgaande dat de machine helemaal schoon is gaan we door naar stap 2:

Stap 2 instellen van de machine:

Jullie gaan beginnen met broeden en willen de machine instellen.

Doe de stekker in het stopcontact en druk TEGELIJK op de OK knop voor een paar seconden.

Er komt te staan RST (=reset)! Laat de OK knop los.

Hoe stelt u de machine goed in?

→ De vogelsoort knippert en met plus of min kan u naar KIP gaan. Houd de OK een paar seconden ingedrukt. De machine zal nu gaan beginnen. Een aantal aanpassingen moeten gedaan worden.

→ Druk tegelijk de plus(4) en de min(5) in.

→ TEMP = Temperatuur, verhoog deze met de plus van 37,5 naar 37,8 en druk op OK

→ HUMI = luchtvochtigheid, zet deze op 45% (waarschijnlijk staat dit al zo) en druk op OK

→ ANGLE = Draaihoek, verhoog deze met de plus knop naar 60

→ TIME = de tijd dat de eieren gedraaid worden! Zet deze op 300M = 5 uur druk op OK

→ COOL = alleen voor watervogels. Deze staat al op OFF en dat is goed druk op OK(6)

De machine is nu goed ingesteld en u kunt nu rustig afwachten tot dag 18.

Dan dient de machine aangepast te worden. Zie stap 3 voor de verdere instructies.

Stap 3 instellen voor de laatste drie dagen:

→ Druk te gelijk de plus(4) en de min(5) in.

→ TEMP = Temperatuur, verlaag deze met de min(5) van 37,8 naar 37,6 en druk op OK(6)

→ HUMI = luchtvochtigheid, verhoog deze met plus(5) van 45% naar 65% en druk op OK(6)

→ ANGLE = Draaihoek, verlaag deze naar off met de min(5) en druk op OK(6)

→ COOL = alleen voor watervogels. Deze staat al op OFF en dat is goed druk op OK(6)

De machine is nu goed ingesteld en u kunt nu rustig afwachten totdat de eieren gaan uitkomen.

Om de machine een beetje te helpen kunt u het bakje aan de zijkant eenmalig vullen tot halverwege met water. Dit is voldoende voor de laatste 3 dagen.

Vragen of hulp nodig? Stuur een whatsappje naar ons nummer. Mag ook wanneer u zeker wil weten of u het goed heeft gedaan. Het liefst in de groepsapp, hier zitten meer experts in.

De plaatsing van een broedmachine

Waar kan ik de broedmachine het beste neer zetten.

De plaats van de broedmachine is heel belangrijk voor het broedproces.

Belangrijk is dat de ruimte droog is en geventileerd wordt. Staat de broedmachine in een verwarmde ruimte dan is het logisch dat de broedmachine minder stroom verbruikt dan wanneer de machine in een koude ruimte staat.

De aan te bevelen temperatuur voor de ruimte is 15-25 graden. Het liefste zo constant mogelijk zodat de broedmachine weinig aanpassingen hoeft te verrichten in de temperatuur.

De broedmachine mag niet in de keuken staan en er mag ook niet worden gewerkt met een bakplaat in de buurt van de broedmachine. Dit vanwege tefflon dampen die schadelijk zijn voor de ongeboren kuikens. Lees de pagina's tefflon vergiftiging.

Hoe neem ik de broedmachine in gebruik?

Een broedmachine wordt meestal gebruiksklaar afgeleverd, U hoeft alleen de stekker in de wandcontactdoos te doen.

Na het inschakelen van de broedmachine duurt het enige tijd voordat de elektronica een correcte waarde aangeeft. Dat kan tot drie dagen duren voordat deze helemaal stabiel is.

Laat de broedmachine na het programmeren nog een paar uur draaien om hem helemaal te laten opwarmen en controleer of de temperatuur constant blijft.

Hygiëne en de Broedmachine

Hygiëne is ook bij de machinale broed zeer belangrijk. Wordt de broedmachine niet op tijd schoongemaakt of gedesinfecteerd, dan vormen zich door de vochtige warme lucht snel ziektekiemen welke in de regel zeer gevaarlijk voor de kuikens zijn.

Reinig dus indien mogelijk na en voor elke broedsel de broedmachine grondig. Vooral na de uitkomst van de eieren is een grondige reiniging en alles te desinfecteren noodzakelijk.

Reinig de bodem en de rest van de broedmachine met een vochtige doek en een normale huishoudreiniger (denk er wel aan of de broedmachine is uitgeschakeld dus stekker uit de wandcontactdoos).

Na het reinigen moet de broedmachine nog gedesinfecteerd worden om mogelijke ziektekiemen te vernietigen. Dit kan met Eupanol, Halimid of een ander middel.

Nadat de broedmachine gedesinfecteerd is moet alles goed doorgelucht worden.

Wanneer kan ik mijn broedeieren inleggen

Belangrijk is dat voor het inleggen de temperatuur constant op 37,8 graden staat. De luchtvochtigheid mag de eerste dagen niet boven de 60% staan.

En als alles ingesteld is en de broedmachine enige uren gedraaid heeft kunt U de eieren inleggen. Gebruik nooit eieren die beschadigd, heel smerig of ouder dan 18 dagen zijn.

De eieren moeten niet te warm bewaard en dagelijks gekeerd worden. Bewaar de eieren in een ruimte die niet warmer is dan 15 graden. Gebruik ook geen eieren die afwijken wat het gewicht betreft.

Te kleine eieren geven ook te kleine kuikens die vaak zwak zijn.

En dan nog één belangrijke tip, als je eieren raapt mag je deze nooit wassen als ze iets vuil zijn. Dan haal je de beschermlaag van het ei weg en zo kunnen er bacterien het ei binnendringen. Zo verklein je dus kans op het uitkomen van de eieren.

Waar moet ik tijdens de broed opletten.

Zorg voor voldoende frisse lucht in de broedruimte. Frisse lucht is zeer belangrijk voor een succesvolle broed. Bij een tekort aan frisse lucht sterven de kuikens af.

De frisse lucht toevoer kan men regelen met de luchtrozetten op de broedmachine.

Luchtvochtigheid.

De juiste luchtvochtigheidswaarde is gedurende de gehele broedperiode beslissend voor het broedresultaat. Broed men te droog, ontwikkelen zich de kuikens niet goed en komen tijdens de uitkomst niet uit.

Broed men te vochtig "verdrinken" de kuikens in de eieren. Gelukkig is de R-com volledig automatisch en zal dit alles voor jullie regelen.

Het instellen van de juiste vochtigheid is voor elke broedmachine verschillend. De juiste vochtigheid ligt in de regel tussen 40% - 50% tijdens de voorbroed en circa 60% - 75% tijdens de uitkomst.

Tijdens het uitkomen bereikt men een hogere vochtigheid door bijvoorbeeld warm water in het waterbakje aan de zijkant te doen.

Belangrijk: Indien mogelijk gedestilleerd water gebruiken i.v.m. kalkaanslag in de waterbakjes.

Temperatuur.

De temperatuur moet 37,8 graad zijn. Tijdens de uitkomst verlaagt men de temperatuur met ca. 0,2 graad omdat de temperatuur van de eieren de laatste 3 dagen stijgt.

De uitkomst.

3 dagen voor de uitkomst stelt u de machine bij. Dit is te vinden bij de uitleg instellen broedmachine.

Zijn de eerste kuikens uitgekomen wacht dan tot ze goed droog zijn. We adviseren de machine maximal 2 keer per dag te openen om de droge kuikens eruit te halen.

Broedmachine schema

Willen jullie alles handmatig bij houden? Hieronder het broedmachine schema.

Mochten er afwijkingen zijn kunnen jullie dat noteren bij bijzonderheden.

Dag	Datum	Temperatuur	Luchtvochtigheid	Bijzonderheden
1	/	37.8	45%	
2	/	37.8	45%	
3	/	37.8	45% -	
4	/	37.8	45%	
5	/	37.8	45%	
6	/	37.8	45%	
7	/	37.8	45%	
8	/	37.8	45%	
9	/	37.8	45%	Schouwen (zie bijlage)
10	/	37.8	45%	
11	/	37.8	45%	
12	/	37.8	45%	
13	/	37.8	45%	
14	/	37.8	45%	
15	/	37.8	45%	
16	/	37.8	45%	
17	/	37.8	45%	
18	/	37.6	65%	
19	/	37.6	65%	BROEDMACHINE AANPASSEN
20	/	37.6	65%	Uitkomst*
21 - 24	/	37.6	65%	Uitkomst*

☐ * 12 tot maximaal 24 uur na uitkomst in broedmachine laten.

Schouwen

Wat is schouwen:

Kippen eieren uitbroeden kost tijd en na 21 dagen wachten willen we graag positief beloond worden. Door de eieren te schouwen kunnen we vanaf dag 7-9 al zien of de eieren zijn bevrucht. Eieren schouwen is erg makkelijk en is zo gebeurd.

Schouwen komt van het woord aanschouwen en betekend letterlijk waarnemen. Met het schouwen van eieren kijken we in het ei om te zien of deze bevrucht is. Ook kunnen we uiterlijkheden bepalen hoe ver de eieren zijn en zelf achterhalen waar het fout is gegaan.

Waarom eieren schouwen?

Eieren schouwen doen we om te bekijken of ze bevrucht zijn en hoe de ontwikkeling van de kuikens gaat. Want ook tijdens het broeden kunnen er dingen fout gaan en dan is het beter om de eieren vroegtijdig te verwijderen. Met een schouwlamp kan er vanaf dag 4 – 5 worden gezien of de broedeieren bevrucht of onbevrucht zijn. Bevruchte eieren kunnen we ook nog schouwen op andere dagen om te zien hoe de ontwikkeling van het embryo verloopt.

- **Bevrucht ei:** Een bevrucht broedei kunnen we als eerste herkennen aan het donkere vlekje ongeveer in het midden van het ei. Dit zijn de eerste bloedvaten waar het kuiken uit ontstaat.
- **Onbevrucht ei:** Als het ei na 7-9 dagen nog geheel geel is dan is het ei onbevrucht. Voor de zekerheid kunt u nog even wachten en de eieren schouwen op de 15de dag.

De ontwikkeling in een ei. Door het ei te schouwen kun je dit zien.

Hoe kan ik eieren schouwen?

Het beste kan je de eieren bekijken met een speciaal daarvoor bedoelde lamp. Dit noemt men eieren schouwen. Een schouwlamp is speciaal gemaakt om door de schaal de binnenkant van de broedeieren te bekijken. Door het ei met de punt op de speciale mond van de schouwlamp te zetten is de binnenkant van het ei te zien. De eenvoudige manier is de zaklamp op uw smartphone aan te zetten en in een donkere ruimte uw ei er tegen aan te zetten. Let op dat een ei maar heel kort uit de machine mag

Schouw daarom bij de broedmachine om temperatuur schommelingen te beperken.

Hiep hiep hoera de eieren komen uit!

Op dag 21 komen als het goed de eieren uit. Sommige komen uit op dag 20 en een laat bloeier komt pas op dag 24 uit. We adviseren om de machine tot dag 24 aan te laten. Alles wat daarna niet is uitgekomen komt niet meer uit. De eieren mogen in de groene bak. Jullie kunnen ook de eieren openmaken om te zien waar het is misgegaan in het groeiproject.

Wanneer het eerste ei uitkomt kan het hok worden klaargemaakt.

De kuikens mogen nog 12 tot 24 uur in de machine blijven zodat de uitgekomen kuikens de niet uitgekomen eieren kunnen stimuleren om uit te komen.

Is het niet zielig om de kuikens zolang in de machine te laten? Nee, dit is niet zielig.

Vlak voordat het kuiken uit het ei komt zuigt het via de navelstreng het laatste beetje eidooier wat nog in het ei zit naar binnen. Dit is een reserve tot maximaal 48 uur. In de natuur gaat de moederkip ook pas van de eieren af wanneer alle kuikens uit zijn gekomen.

Hok inrichten? Kijk op de website bij nuttige links. Hier vind je een filmpje met hoe jullie het hok moeten inrichten. Ook staat de handleiding van de warmteplaat op de website.

Kuiken wat 3 uur uit het ei is

Kuikens die 72 uur uit het ei zijn

Complicaties

Hoe mooi en bijzonder dit broedproces ook is, het blijft een traject waar veel dingen fout kunnen gaan. We kunnen hier 1000 dingen opschrijven, maar dan durven jullie niet meer te beginnen. Hoe groot is de kans dat er iets fout gaat bij jullie kuikens? Dat is niet te zeggen. Soms gebeurt er maanden niks en in een andere maand zijn er een aantal kuikens met complicaties. Hieronder de meest voorkomende afwijkingen met daarbij een mogelijke oplossing.

Spreidpootjes

Meest voorkomende complicatie is spreidpootjes. In de natuur komen deze kuikens te overlijden en in de industrie worden deze kuikens gelijk gedood. Dit is niet nodig. Met een beetje liefde en knutselwerk is dit kuiken een mooi leven gegund. Op de website vind je een filmpje over het oplossen van spreidpootjes.

Kromme tenen

Het kan voorkomen dat een kuiken wordt geboren met kromme tenen. Het kuiken kan hier niet oplopen en zal omvallen. De oplossing is pantoffels voor kuikens. Hoe je mooie pantoffels maakt voor kuikens vind je op de website bij nuttige links.

Ingewanden buiten het lichaam

Het kan wel eens voorkomen dat een darm of ander orgaan aan de buitenkant van het lichaam is gegroeid. Hier kan je niks aan doen. U kan de natuur zijn gang laten gaan en kijken hoelang hij het uithoud of breng hem terug naar Knuffelkuiken.

Zwak kuiken

Soms gebeurt het dat een kuiken zwak wordt geboren. Oorzaak onbekend en dit zijn de lastigste casussen omdat je er niks aan kan doen. Je kan proberen het te stimuleren goed te eten en te drinken en onder de warmteplaat te zetten. Vaak is dit zinloos omdat de andere kuikens door hebben dat er een zwak kuiken rond loopt. De andere kuikens zullen het zwakke kuiken proberen dood te pikken. U kan de natuur zijn gang laten gaan en kijken hoelang hij het uithoud of breng hem terug naar Knuffelkuiken.

U kan ten alle tijden een kuiken terug brengen naar Knuffelkuiken.

Let op: Wanneer u zelf kiest om naar de veearts te gaan zal de stichting dit niet vergoeden.

Teflon vergiftiging bij kuikens

Naar aanleiding van een klant waarbij 5 kuikentjes plotseling doodgingen in een tijd bestek van 4 minuten.

Een dood kuikentje wat normaal zou kunnen zijn, maar 5 in 4 minuten is wel heel frappant.

Dit is een vreemde gewaarwording en heeft daarom contact opgenomen met ons. De eerste vraag "heeft of staat u te koken met een pan of bakplaat met 'TELFON?'" Teflon is gevaarlijk voor alle vogels!

Mede hierdoor willen wij u dan ook graag op de hoogte stellen van de mogelijke gevolgen,

Teflon vergiftiging bij vogels

Hoe kan een vogel een teflon vergiftiging oplopen?

Teflonvergiftiging wordt veroorzaakt door het inademen van giftige dampen die plaatsvinden wanneer oververhitting plaatsvindt van materialen waarin het stofje teflon is verwerkt. Teflon is het laagje dat in antiaanbaklaag pannen wordt aangebracht. Ook in de meeste gourmetpannetjes is dit laagje aanwezig, maar in andere gebruiksartikelen zoals strijkijzers, strijkplankovertrekken of verhittingselementen in bepaalde warmtelampen of -pompen. Wanneer het materiaal oververhit (>280°C) raakt of aanbrandt zullen irriterende en zure gassen vrijkomen. Bij inademing van deze gassen kan een vogel ernstig ziek worden.

Wat zijn de verschijnselen van een teflonvergiftiging?

Na het inademen van de giftige dampen krijgen de vogels voornamelijk problemen met hun ademenhalingsapparaat. De giftige dampen komen na inademing terecht in de longen en veroorzaken lokaal bloedingen. Klinische verschijnselen worden vaak gezien binnen kortetijd na blootstelling aan de giftige dampen. Afhankelijk van de mate van blootstelling kunnen diverse verschijnselen optreden waaronder: benauwdheid, piepende ademhaling, versnelde ademhaling, sloomheid, zwakte, gebrekkige coördinatie en epileptiforme aanvallen. Het ziekteverloop is vaak snel en in veel gevallen overlijdt de vogel, soms zelf zonder enige voorafgaande verschijnselen.

Hoe kan er worden vastgesteld dat het om een teflonvergiftiging gaat?

Er is geen test beschikbaar om vast te stellen of er sprake is van een teflonvergiftiging. Bij verdenking van een dergelijke vergiftiging zal de dierenarts specifieke vragen stellen om vast te stellen of de vogel is blootgesteld aan giftige dampen. Op basis van de door de eigenaar gegeven antwoorden zal de waarschijnlijkheidsdiagnose worden vastgesteld. Als de vogel al overleden is kan de dierenarts of patholoog een onderzoek uitvoeren om vast te stellen wat de doodsoorzaak is. Hierbij wordt in dergelijke gevallen de typische veranderingen (zoals longbloedingen) gevonden die suggereren dat de vogel is gestorven door inademing van giftige dampen.

Is de vogel te behandelen wanneer blijkt dat deze een teflonvergiftiging heeft?

Omdat het ziekteproces een zeer snel en acuut verloop kent lukt het vaak niet tijdig een behandeling in te stellen. Als men wel op tijd is dan kan de dierenarts een ondersteunende behandeling instellen. Deze bestaat uit het toedienen van zuurstof. Als de vogel niet eet en drinkt zal de behandeling uitgebreid worden met dwangvoeding en het toedienen van vloeistoffen. Ook kan overwogen worden om medicijnen te geven die het optreden van vochtuitreding in de longen tegengaan en zorgen voor verwijding van de luchtwegen. Ook kan er antibiotica gegeven worden tegen het optreden van secundaire infecties (infecties die ontstaan omdat de vogel een verhoogde gevoeligheid heeft als gevolg van de aanwezigheid van een ander ziekteproces). Indien de blootstelling met de giftige dampen tot een bepaald minimum beperkt is gebleven bestaat de kans dat de vogel het overleeft. In veel gevallen is de prognose slecht en zal de vogel, ondanks de ingestelde therapie, komen te overlijden.

Hoe kan ik voorkomen dat een vogel een teflonvergiftiging oploopt?

Voorkomen is beter dan genezen, vooral omdat de kans op genezing erg klein is. Neem de juiste voorzorgsmaatregelen. Dit betekent dat het in principe afgeraden wordt om antiaanbaklaagpannen, gourmetstellen, tostiapparaten, pizzarette, fonduepan of andere teflonhoudende materialen te gebruiken in dezelfde ruimte als waar de vogel verblijft. Niet in alle gevallen hoeft dit tot problemen te leiden, de giftige stoffen komen immers pas vrij wanneer er sprake is van oververhitting of verbranding van teflon. Om risico's tot een absoluut minimum te beperken is het echter verstandig om de vogels gedurende het gebruik van teflon houdende spullen tijdelijk te verplaatsen naar een andere ruimte en daar te zorgen voor voldoende ventilatie (geen tocht!).

Lijst van (bronnen van) vluchtige stoffen die een potentieel gevaar vormen voor vogels:

- apparaten/materialen met anti-aanbaklaag (pannen, kookgerei, tosti-apparaten, strijkijzers en strijkplankovertrekken
- verhittingselementen of airconditioners
- ovenreinigers en aanverwante producten
- schoonmaakmiddelen zoals ammoniak of bleekwater
- gassen die vrijkomen bij verven
- spuitbus gassen
- benzine en andere vluchtige gasdampen
- uitlaatgassen van auto's
- rook (alle verschillende bronnen)
- koolstofmonoxide (o.a. bij slecht werkende schoorsteen, openhaard, geiser of kachel)
- kaarsen met loden pit, geurende luchtverfrissers (plug-in luchtverfrissingssystemen)
- bestrijdingsmiddelen

Kuikens en koken: pas op voor de luchtjes

Je moet er niet aan denken, maar het gebeurt jaarlijks honderden keren: na een heerlijk avondje gourmetten vinden vogeleigenaren hun vogel de volgende morgen dood in hun kooi. Zomaar ineens, zonder dat hij ooit ziek was.

Iedere kip, maar ook andere vogels in Nederland, lopen het risico op deze manier te overlijden. Teflon, ofwel de antiaanbaklaag, is de boosdoener.

Teflon, waaruit in bijna alle koekenpannen de antiaanbaklaag bestaat, wordt heel erg giftig als deze heel heet wordt. Dit is bijna altijd dodelijk voor vogels. Zorg er daarom voor dat je niet kookt en bakt als er in diezelfde ruimte vogels zijn. Heb je een gourmetavond gepland, zorg dan dat je de kuikens en of broedmachine in een andere goed geventileerde ruimte staat.

Waarom Teflon zo giftig is voor vogels Teflon is een vaste stof die aanbakken in de pan voorkomt. Op het moment dat een pan leeg op het vuur staat (wat bij gourmetten en het bakken met een tosti-ijzer voorkomt) of als de inhoud van de pan verbrandt wordt het teflon heter dan is bedoeld.

Hierbij vormt zich een bepaald gas wat de vogel dan inademt. Omdat vogels een heel kwetsbaar ademhalingsstelsel hebben, hebben zij hier veel last van. Wat bij ons onze longen zijn, is bij vogels een tracheeën(buizen)stelsel icm met luchtzakken.

Dit ademhalingsstelsel van de vogel werkt heel wat efficiënter dan onze longen. Een vogel heeft een dubbele ademhaling waarbij bij elke ademhaling twee keer een gasuitwisseling plaatsvindt. Ook gassen als teflon krijgt een vogel dus dubbel zo veel binnen in zijn al gevoelige luchtwegen.

Vogels overlijden acuut na inademen Teflon-damp Vogels die teflon binnenkrijgen sterven meestal vrij acuut. Zelfs een gespecialiseerde vogelarts kan meestal niets meer voor je dier betekenen. Vaak betreft het kerngezonde vogels die het plotseling heel benauwd krijgen doordat de teflon hun longen zo aantast dat er longbloedingen ontstaan.

Ook ontstaan er evenwichtstoornissen en hersenbloedingen doordat het met teflon besmette bloed overal komt. De lever vergroot in een poging het gif af te breken. Deze combinatie zorgt voor een korte dood, al zijn er soms vogels die na een teflonvergiftiging nog een halve dag blijven leven.

Zo kun je voorkomen dat je vogel overlijdt door Teflonvergiftiging:

- Zorg ervoor dat je vogel niet in dezelfde ruimte staat waar teflon gebruikt wordt (pannen, tosti-ijzers, strijkijzers, gourmet- of grillstellen)
- Gebruik bij het koken een goede afzuiger of zorg voor voldoende ventilatie in je keuken
- Ook 's winters liever een raam open dan teflon in de lucht
- Bij veel kook- en bakwerk verplaats je de vogel naar een andere ruimte
- Stel mensen in je omgeving met vogels op de hoogte!

Extra tips:

- The Green pan bevat geen teflon
- Vogelluchtwegen kunnen ook slecht tegen onze droge verwarmde lucht. Zorg voor verdampbakjes aan de verwarming en douche je vogels 's winters extra vaak
- Vervang de filters in je afzuiger regelmatig.

Optillen van de kuikens

Kuikens zijn uit het ei en wat nu?

De kuikens mogen na 12 á 24 uur uit de broedmachine worden gehaald.

Laat de kuikens de eerste dagen even wennen aan het hok. Soms gebeurt het dat kuikens pas na één a twee dagen gaan eten. Dit is normaal gedrag, dit komt omdat de kuikens nog een overlevingspakket hebben meegekregen uit het ei. Het resterende restje dooier is vlak voor uitkomst via de navelstreng naar binnen gezogen. Zo hebben kuikens een reserve.

Vooraf in de natuur is dit handig wanneer voedsel wat lastiger te vinden is.

De kuikens mogen uit het hok worden gehaald, maar houdt deze contact momenten kort (max 10 minuten) Zo kunnen ze wennen aan alle omgevingsgeluiden. Is het niet zielig dat de kuikens in een drukke omgeving staan? Nee dat is niet zielig wanneer ze er mee opgroeien. Voor wie wel eens in een kippenschuur is geweest zal zien dat een kinderklasje wel mee valt.

Het beste kunt u de kuikens uit het hok halen en op tafel zetten zodat iedereen ze kan bestuderen en voorzichtig kan aaien. Het vasthouden tussen de handen vinden de kuikens niet fijn. Ze zijn erg nieuwsgierig en willen graag van alles ontdekken. Daarbij kunnen kippen oververhit raken wanneer ze tussen twee handen zitten.

Kuikens op schoot? Leg een handdoek op schoot zodat de kuikentjes niet de kleding onder poepen. De ontlasting van kuikens is penetrant van geur en is moeilijk uit kleding te verwijderen.

Was altijd van te voren en achteraf je handen. Kuikens zijn baby's en kunnen dus ziek worden van bacteriën die wij als mensen bij ons dragen.

Op de volgende pagina's wat foto's voor de verduidelijking.

Kuikens zijn net zoals andere dieren erg nieuwsgierig. Kuikens en andere huisdieren gaan over het algemeen goed samen. Wees er wel van bewust dat dieren altijd vanuit instinct reageren. Een kat of hond kan uit het niets een kuiken aanvallen. Blijf er dus altijd bij. Deze kat Lizzy heeft een identiteit crisis. Zij zorgt zowel voor de kittens als voor de kuikens.

Kuikentjes zijn graag met elkaar. Dus wanneer je ze lekker op schoot wil houden? Zet ze dan met z'n allen bij elkaar. Let wel op dat de kuikens niet op de tocht staan en dat ze na ongeveer een kwartier weer warmte nodig hebben van de warmteplaat of lamp. Hoe ouder ze worden hoe langer ze zonder warmte kunnen. Kuikens niet onbeheerd bij (kleine) kinderen of kwetsbare mensen laten staan. Kinderen kunnen schade aanrichten doordat ze hun eigen krachten nog niet kennen.

Kuikentjes lopen graag rond, laat ze lekker lopen. Mocht je ze toch graag op willen pakken? Laat ze op je handen lopen. Zo kan u ze bestuderen en hebben ze toch de vrijheid. Kuikens zullen niet snel weg vliegen. Bij onrust kan u het kuiken het beste weer terug zetten in het hok.

STOP KUIKENS NOOIT IN JE MOND!!!! VINDEN ZE NIET FIJN! EN ZE KUNNEN DAAR POEPEN!!!

Eet, drink en verschoon schema

De eieren zijn uitgekomen! Wat nu?

De kuikentjes hebben niet zoveel nodig. De warmte plaat regelt de temperatuur zelf. Het enige wat u dient te doen is elke dag schoon water en eten geven. De bak hoeft in het begin slechts één keer in de week worden schoongemaakt. Na een aantal weken een aantal keer per week.

Geef een paraaf op de controle lijst om de zorg voor de kuikens te waarborgen.

Dag	Datum	Eten	Drinken	Hok verschoonen	Bijzonderheden
1	/				
2	/				
3	/				
4	/				
5	/				
6	/				
7	/				
8	/				
9	/				
10	/				
11	/				
12	/				
13	/				
14	/				
15	/				
16	/				
17	/				
18	/				
19	/				
20	/				
21	/				
22	/				
23	/				
24	/				
25	/				
26	/				
27	/				
28	/				
29	/				
30	/				
31	/				
32	/				
33	/				
34	/				
35	/				
36	/				

37	/				
38	/				
39	/				
40	/				
41	/				
42	/				
43	/				
44	/				
45	/				
46	/				
47	/				
48	/				
49	/				
50	/				
51	/				
52	/				
53	/				
54	/				
55	/				
56	/				
57	/				
58	/				
59	/				
60	/				

Hieronder heeft u ruimte voor notities zoals bijvoorbeeld plaats waar het voer staat of waar de vuile bodembedekking heen mag.

Wat mogen kippen en kuikens niet eten

Kippen eten bijna alles. Toch zijn er een aantal producten die je ze niet mag voeren:

- Rauwe aardappel
- Tomaat
- Aubergine
- Bonen
- Aardappelloof
- Schillen of pitten van citrusvruchten en bananenschillen
- Prei
- Ui
- Kaas
- Producten met toegevoegd zout of kruiden

Planten die giftig zijn voor kippen:

Van de volgende planten/bomen is bekend dat ze in principe giftig zijn voor kippen.

Aardappel
Adelaarsvaren
Bitterzoet
Bolderik
Boon
Vingerhoedskruid
Veenbes
Eik
Goudenregen
Heggerank
Jacobskruid
Koolzaad
Kruidvlier
Lathyrus-soorten
Monnikskap
Oleander
Pompoenbladeren (pompoen zelf mag wel)
Raapzaad
Wikke-soorten
Taxus
Wonderboom

Handige informatie

Wat als het kuikens ineens zich anders gedraagt? Gedraagt hij zich ziek of doet hij gewoon anders dan zijn leeftijdgenootjes. De kuikens ontwikkelen zich op hun eigen tempo zo komt het voor dat een kuiken eerder uit het ei dan een ander kuikens. Er zijn eieren waarvan het soms wel een dag duurt voordat ze uitkomen en soms komt er een kuiken binnen 15 min uit een ei. Dat maakt het voor ons als toeschouwers best wel spannend..... gaat het wel goed komen is dan de vraag?

Bedenk ook dat we de natuurlijke manier het liefst zoveel mogelijk nabootsen. Zwakke kuikens moeten het in de natuur helemaal zelf zien te redden dat klinkt hard maar zo hou je wel de sterkste kippen.

We zijn binnen knuffelkuiken een voorstander om niet teveel antibiotica te geven helemaal niet bij jonge kuikens. In de natuur is er namelijk veel te vinden. Kuikens en kippen krijgen vanuit knuffelkuiken een volwaardige en hoge kwaliteit voeding aangeboden. Een goede start begint met goed voer en krijgen de kuikens hennep of vlas vezel. Voordat je kuikentjes hebt is het goed dat je je inleest.

De voordelen van Hennep bodembedekking op een rij

1. Hennep bodembedekking heeft een 8x hoger absorptievermogen dan andere bodemstrooisels
2. Hennepvezel composteert volledig en zeer snel.
3. Hennepstrooisel bevat zeer weinig stof, daarnaast hoeft je ook minder je stal uit te mesten. Dit doet vaak extra stof opwaaien. Wat het een ideaal strooisel maakt voor mensen maar ook paarden met luchtwegenproblemen.
4. Hennep bodembedekking heeft een hoog ammoniak absorptievermogen.
5. Hennep wordt normaal gesproken niet gegeten door dieren, dus minder kans op koliek (buikpijn)
6. Het heeft een lager verbruik dan de standaard bodemstrooisels.
7. Het heeft een hogere isolerende werking dan de meeste andere strooisels. Het houdt je dieren goed warm in de winter.
8. In een hennep bodembedekking wordt urine minder snel verspreid zoals bij bijvoorbeeld stro of houtkrullen het geval is.

Kuikens uit het ei

Als kuikens net uit het ei komen, hebben ze de eerste 24 tot 36 uur geen kippenvoer nodig. Ze hebben dan de hele dooierzak via de navel opgenomen in hun lichaam. Er is speciaal kuikenvoer voor kuikens, die vooral veel eiwit nodig hebben. Tot ongeveer 6 weken geef je ze start- of opgroei-meel en korrels, daarna wat gemengd graan voor oudere kuikens. Na ongeveer 14 weken schakel je geleidelijk over op gewoon kippenvoer voor volwassen kippen. Zodra de hennen gaan leggen, geef je ze kippenmeel of -korrel. Dit bevat **alle** voedingsstoffen die leggende kippen nodig hebben.

Warmte plaat

De eerste week moeten de kuikens op 38 graden verwarmd worden. Verlaag de temperatuur langzaam naar 35 graden. Vanaf de tweede week verlaag je de temperatuur wekelijks met 2 graden door de lamp of kunstmoeder hoger te hangen. Laat ze onder de warmtelamp of kunstmoeder! zitten totdat je de gemiddelde buitentemperatuur bereikt. Daarna hoeven de kuikens niet meer verwarmd te worden.

Je kunt makkelijk bij de kunstmoeder zien of de kuikens het warm of koud hebben. Zitten ze helemaal in het midden dan hebben ze het koud en moet de plaat een stukje omlaag. Zitten de kuikens aan de rand dan hebben ze het warm en kan de plaat een stukje omhoog. Het voordeel van een kunstmoeder is dat kuikens een veilig moedergevoel hebben en de kunstmoeder een constante warmte geeft, wat belangrijk is voor kuikens.

Wat is er aan de hand?

Er zijn wat ziektebeelden die we op een rijtje hebben weten te zetten soms hebben de kuikens meer onder de leden deze kuikens kunnen soms het prima doen in het ei maar buiten het ei word het soms te moeilijk. Wanneer het vermoeden is dat je een zwak kuiken hebt meld dit dan aan ons in een privé bericht en we zullen je begeleiden.

We hebben wat ziektebeelden op een rijtje gezet

Het piept!

Als een kuiken hard piept zijn er maar een paar dingen een mogelijke oorzaak. Het valt mij op dat ik kuikens uit natuurbroed bij een kloek zelden tot nooit zo hard hoor piepen.

Redenen waarom kuikens piepen:

- kuiken heeft honger/dorst
- kuiken heeft het koud? Minimaal 1 x per week moet de warmte plaat gecontroleerd worden zie hierboven om te beoordelen of ze nog goed staan.
- kuiken is soortgenoten kwijt (bv door op de plaat te gaan staan)
- kuiken wilt aandacht (klinkt raar, maar ik heb dit echt altijd bij kunstbroed kuikens)
- tijdens de schemer piepen ze vaak, dan duw ik ze allemaal onder de plaat (voorzichtig natuurlijk) en hou mijn handen ervoor tot ze in slaap vallen, dit duurt dan max een minuut. Ze hebben dan echt even die begrenzing nodig.

Een hard piepend kuiken is over het algemeen wel juist gezond. Een ziek kuiken kun je eerder herkennen aan als ze overdreven stil zijn.

Vies kontje:

- Bij hard opgedroogde poep nooit trekken aan de poep! Maar ga het eerst een beetje verkruid worden dit gaat in veel gevallen beste eerst droog en daarna met een vochtig doekje laatste beetje schoonmaken.
- Bij nat kontje kan je het beste schoonmaken met een vochtig doekje

Kuikens nooit onder de kraan of in bad doen! Het zijn kuikens geen eenden.

Volle krop / gapen

- Masseer de krop regelmatig gedurende de dag
- Geef ze vloeibaar/papje van kuikenvoer dit kan gewoon gemengd worden met water
- Stimuleer de kuikens om regelmatig te drinken dit doe je om even te tikken op de drinkbak

Kuikens kunnen gaan gapen wanneer hun krop vol zit dit is normaal maar moet wel vanzelf overgaan wanneer dit te lang aan houdt...Zit de krop wellicht verstopt en zet je het **vaste** voer weg en bied je dus alleen nat voer aan. Je haalt het hennepzaagsel uit het hok en zet de kuikens op een oude handdoek. Bij de action heb je ook trainingsmatjes (voor honden) te koop die kan je na gebruik weggooien.

Zwak kuiken

- Voer en drinkbak op borsthoogte
- Suikerwater geven
- Zorg voor rust
- Zorg voor stabiele omgeving temperatuur hou het kuiken comfortabel
- Houd het kuiken niet teveel apart bij andere kuikens vandaag tenzij anders wordt geadviseerd
- Kuikenvoer zacht maken met water tot je een papje hebt zorg dat het in de buurt van het kuiken staat
- Gebroken meelwormen geven
- Zacht gekookt eitje, kwark, zacht -/nat honden/katten voer, babypotje geven Maar de voorkeur blijft om kuiken voer aan te bieden.
- Stimuleer het kuiken regelmatig om te eten door ze bij het drink en voerbak te zetten en door op het voer of drinkbakje tik geluidjes te maken

Vies/dik oogje

- * Regelmatig het oogje schoonmaken (afhankelijk van de ernst is onze richtlijn twee keer per dag)
- * Afgekoelde kamille thee (werkt kalmeren en reinigend)
- * Afgekoeld gekookt water met een snufje zout (werkt ontsmettend)

Wankelig kuiken/ spreidpootjes

- Haal het zaagsel eruit en gebruik een oude handdoek als bodembedekking. We gebruiken ook wel zindelijkheidsmatjes van de action deze kan je vinden bij de hondenspullen
- Maak een foto en een filmpje van het kuiken en deel dit met de stichting zodat we samen de best passende oplossing kunnen bedenken.

Nadat we contact hebben gehad kan dit het volgende advies zijn:

- Spreidbroekje dit is te vinden op de website van knuffelkuiken onder de link van handige tips
- Bij klauwteentjes zijn de teentjes naar binnen of in een vreemde positie dit maak je onder begeleiding van knuffelkuiken
- Kuikens die dit hebben zijn vaker wat trager of kwetsbaarder ze hebben vaak wat meer begeleiding nodig kijk voor tips onder het kopje van zwakke kuikens

Verkouden

- Voer en drinkbak op borsthoogte
- Suikerwater geven
- Zorg voor rust
- Zorg voor stabiele omgeving temperatuur hou het kuiken comfortabel
- Hou het kuiken niet teveel apart bij andere kuikens vandaag tenzij anders wordt geadviseerd
- Kuikenvoer zacht maken met water tot je een papje hebt zorg dat het in de buurt van het kuiken staat
- Gebroken meelwormen geven
- Zacht gekookt eitje, kwark, zacht -/nat honden/katten voer, babypotje geven Maar de voorkeur blijft om kuiken voer aan te bieden.
- Stimuleer het kuiken regelmatig om te eten door ze bij het drink en voerbak te zetten en door op het voer of drinkbakje tik geluidjes te maken
- Snavel (eventueel oogjes) schoonmaken

Wanneer de adviezen onvoldoende werken neem dan tijdig contact met knuffelkuiken op.

Wanneer u uit eigen beweging naar de veearts gaat kunt u deze kosten niet declareren bij stichting Knuffelkuiken

De kuikens naar buiten

Mogen de kuikens direct naar buiten wanneer ze uit het ei zijn?

Nee, absoluut niet! In de natuur hebben ze een moeder die ze beschermt tegen de kou.

Die warmte kunnen wij heel moeilijk nabootsen.

Wel kunt u wanneer het ca. 20 graden is en het zonnetje schijnt de kuikens begeleid naar buiten doen. Ze kunnen dan lekker scharrelen in de bosjes en de aarde. Ze zullen hier vast ook wel een lekker wormpje vinden of kevertje. U hoeft ons niet te bellen met de vraag of dat schadelijk is. Kippen en kuikens eten namelijk alles wat los en vast zit. Dus ook beestjes in de tuin. Onze eigen kuikens hebben altijd veel plezier bij een mierennest.

Waarom zeggen we begeleid naar buiten? Kuikens zien nog geen gevaar. Eksters, kouwtsjes, egels, katten en andere dieren zijn gek op kuikens. Ze zeggen niet voor niets kip het meest veelzijdige stukje vlees. Dat vinden andere dieren uit de natuur ook.

Wanneer kippen tegen elkaar aankruipen of ze gaan bol (met de veren opgezet) zitten, dan is het weer tijd om ze naar binnen te brengen en ze een warmteplaat aan te bieden.

Vaak is 15 tot 30 minuten lang genoeg in de eerste weken.

Wanneer ze een weekje of zes zijn en de temperatuur is overdag boven de 15 graden kunnen ze overdag in een hok met nachthok naar buiten. Voor de nacht kan u ze dan het beste binnen halen vanwege vocht en kou.

Wanneer een kip met 6 weken nog niet goed in de veren zit. Dan is het raadzaam ze nog iets langer binnen te houden.

Vind u de kippen zo leuk dat u ze wil houden? Dat kan, ze kunnen worden overgenomen van de stichting voor een bedrag wat u op de website vindt van knuffelkuiken.

Wat heeft u allemaal nodig om de kippen te huisvesten? Dat vindt u op de volgende pagina.

De kippen houden

Er zijn boekwerken over het houden van kippen. We zullen het hier kort en bondig houden om het overzichtelijk te houden voor jullie. Daarbij hebben we ook een kostenberekening gemaakt zodat jullie kunnen zien of een kip financieel haalbaar is voor jullie. Een kip houdt je sowieso met minimaal drie stuks. Kippen zijn groepsdieren en worden ongelukkig wanneer ze alleen zijn.

Artikel	Kosten	Bijzonderheden
Hok hout (3 – 5 kippen) Tuincentrum, Welkoop of internet	150 – 600 euro	Gaat gemiddeld 1 – 3 jaar mee. Afhankelijk van de plek in de tuin, zon en wind.
Hok kunststof Omlet	400 – 800 euro	Gaat meer dan 5 jaar mee
Voer per kip	5 euro per maand	Gemiddelde kip eet 125 gram korrels per dag
Snacks per kip: Meelwormen Kreeftvlokken Granenmix	0 – 10 euro per maand	Net wat je een kip geeft. Wij geven ook alle etensresets van de dag. Scheelt weer in het voer.
Maagkiezel per kip	0,10 per maand	Hebben ze nodig om het eten te vermalen
Kippengrit per kip	0,20 per maand	Hebben ze nodig voor de eierschaal
Bodembedekking per kip	2,50 per maand	Afhankelijk van de bodembedekking
Stro voor in de winter	10 euro per maand per hok	Blijven ze lekker warm in de koude dagen
Mestonderzoek 1 X per jaar	26 euro voor allemaal	Mest onderzoek doen wij altijd één keer per jaar om te zien of een kip nog en welke wormen heeft.
Ontworming 2 x per jaar	2,50 per keer per kip	Kosten afhankelijk van het soort ontwormingsmiddel.
Mijtbestrijding zoals veerluis en bloedluis	50 euro per hok per jaar	Bij een kunstofhok heb je hier waarschijnlijk minder tot geen last van.

Deze kosten zijn gebaseerd op onze eigen inkoop. Wanneer je goedkoper of duurdere artikelen haalt is de prijs weer anders.

Wist u dat u bij ons korting krijgt op de dagelijkse benodigheden. Dit krijgt u wanneer u vriend bent van de stichting. Informeer per whatsapp naar de prijslijst.

Inleveren materialen

De broedmachine kan na 24 dagen worden ingeleverd.

Mocht u niet instaat zijn de machine zelf terug te brengen? Dan kunt u de broedmachine ook opsturen. Hieronder de adressen. Let op machine moet terug naar de locatie waar u deze heeft opgehaald. U bent verantwoordelijk voor het tijdig verzenden en ook dat de machine onbeschadigd aankomt. Eventuele vervoerschade zal op de klant worden verhaald.

Stichting Knuffelkuiken T.A.V. Boer Thijs Lobeliastraat 136 1616XN Hoogkarspel info@knuffelkuiken.nl 0654 965 962	Nederlands Pluimveemuseum T.A.V. Broedmachine knuffelkuiken Hessenweg 2A 3771 RB Barneveld info@pluimveemuseum.nl 0342 400 073
---	---

Aan het einde van het project is het weer tijd om de kuikens terug te brengen. Of wanneer jullie geen afscheid willen nemen kunnen jullie de kuikens overnemen. De kosten kunt u terug vinden op de website www.knuffelkuiken.nl bij nuttige links.

Hoe levert u de spullen en kuikens weer in?

Alle materialen dienen schoon te worden ingeleverd. De kuikens kunt u vervoeren in een kartonnendoos. Kuikens blijven hier lekker warm in. Zorg er wel voor dat er ventilatie gaatjes in de doos zitten.

Vergeet vooral de onderzijde van de warmteplaat schoon te maken. Deze kunt u vanwege de elektronica niet onder de kraan houden. U kunt wel met een spuit Dettol de onderkant sprayen en schoonmaken met een microvezeldoekje.

RETOUR ADRES

Stichting Knuffelkuiken Oosterblokker 136 1696BA Oosterblokker info@knuffelkuiken.nl 0654 965 962	Nederlands Pluimveemuseum T.A.V. Broedmachine knuffelkuiken Hessenweg 2A 3771 RB Barneveld info@pluimveemuseum.nl 0342 400 073
--	---

Wat moet er allemaal terug?

- Hok
- Warmteplaat
- Voersilo
- Drinksilo
- Voer emmer(s)

Zijn er zaken niet duidelijk? Stel gerust de vraag via de whatsapp.

Boer Thijs 0654 965 962

